гии [1, 6]. Термин «светскость» в данном законе не разъясняется, понятия «светская школа» в законодательстве просто нет. В научном плане корректно отличать светскость от секулярности, секуляризации, их отождествление обусловлено влиянием антирелигиозной идеологии. Светскость – качественная характеристика государства, выражающая наличие установленного в правовой системе и осуществляемого на практике разделения полномочий и функций органов государственной власти и местного самоуправления с управленческими структурами религиозных организаций. Секуляризация – процесс ограничения влияния религии и религиозных организаций (объединений) на государство и другие сферы общественной жизни, в том числе семью и школу. Ближайшие понятия к понятию светский – государственно-общественный, гражданский, к понятию секуляризация – атеизация, к понятию секуляризм – атеизм. Атеистическая трактовка светскости как секулярности влечет за собой распространенную подмену: соотнесение атеистического изучения религии с «апологетическим», т.е. религиозным конфессиональным образованием. Правильные логические пары: религия – нерелигиозные мировоззрения (философские учения, научно-философские системы), клерикализм – атеизм.

Заключение. В государственно-общественной системе образования должна предоставляться возможность углубленного освоения на добровольной основе знаний о той или иной религиозной традиции, культуре (равно как и нерелигиозной мировоззренческой традиции, философии, этической системе) и, соответственно, формирования в этом процессе той или иной мировоззренческой и культурной идентичности учащихся с учетом выбора их семьи, личного выбора ребенка, принадлежности к определенной социальной группе (мировоззренческой, этнической, религиозной). Определяться параметрами образовательного запроса со стороны разных социальных групп и отражать сложившееся в обществе мировоззренческое и культурное разнообразие. Работники органов управления и специалисты в гражданском обществе должны только способствовать, профессионально помогать в реализации этого запроса на основе установленных правовых норм и процедур.

Список литературы

1. Закон Республики Беларусь о свободе вероисповеданий и религиозных организациях от 17 декабря 1992 г. N 2054. – XII (Ведомости Верховного Совета Республики Беларусь,1993 г., N 2, ст.18) В редакции Закона от 31 октября 2002 г. № 137 N3 (Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь,2002 г., № 123, 2/886)
2. http://iac.gov.by/nfiles/000023_204293.pdf

ГАСПАДАРЧАЯ РЭФОРМА 1965 Г. НА ПРАДПРЫЕМСТВАХ ВІЦЕБШЧЫНЫ Ў ГАДЫ ВОСЬМАЙ ПЯЦІГОДКІ

І.У. Мандрык
Віцебск, УА "ВДУ імя П.М. Машэрава"

У сярэдзіне 60-х гадоў стала бачна, што ў СССР сталі зніжацца паказчыкі якія характарызуюць эфектыўнасць працы: павольна ўкараняліся дасягненні навукі і тэхнікі, высокімі былі затраты ў вытворчасці на адзінку прадукцыі, замарудзіліся тэмпы росту прадукцыйнасці працы. Не адпавядалі патрабаванням часу і іншыя паказчыкі, з дапамогай якіх магчыма было выйсці на ўзрровень

Репозиторий ВГУ

развітых капіталістычных краін (гаворка ішла аб перамозе іх у спаборнцітве па прадукцыйнасці працы). Вядучыя эканамісты і сацыёлагі (Л. Абалкін, А. Аганбегян, Т. Заслаўская, і інш.) падрыхтавалі запіску аб становішчы, у якой звярнулі ўвагу на замаруджанне тэмпаў росту ў галінах эканомікі ў параўнанні з іх пад'ёмам у вядучых капіталістычных краінах. Пасля чаго робіцца рашучая спроба палепшыць кіраўніцтва прамысловасцю і ўзмацнення эканамічнага стымулявання прамысловай вытворчасці. Выпрацаваная і прынятая праграма прадугледжвала дэцэнтралізацыю кіравання і ўвядзенне ў дзеянне дзяржразліковых і таварна-грашовых механізмаў [1, с. 516].

Мэта артыкула – паказаць змены ў прамысловасці Віцебшчыны ад 1966 да 1970-х гг., звязаныя з увядзеннем тут гаспадарчай рэформы.

Матэрыял і метады. Артыкул пабудаваны на дакументальных матэрыялах, пачэрпнутых з дзяржаўнага архіва Віцебскай вобласці. На аснове здабытых і ўведзеных аўтарам у навуковы зварот матэрыялаў вызначаецца яго пазіцыя аб перавагах гаспадарчай рэформы 1965 г. у адносінах да эканамічных метадаў, якія ўжываліся да гэтага часу. Эфектыўнасць і хібы ўжытых у час дзеяння рэформы эканамічных метадаў пацвярджаецца вынікамі сацыяльна-эканамічнага развіцця Віцебскай вобласці і рэспублікі ў цэлым. Метадалагічную аснову даследавання складаюць прынцыпы гістарызму, аб'ектыўнасці, сістэмнасці, сацыяльнасці.

Вынікі і іх абмеркаванне. Укараненне гаспадарчай рэформы пачалося ў 1965 г. (у год яе прыняцця). Першымі на новыя ўмовы гаспадарання перайшлі калектывы млынакамбінатаў Віцебска, Оршы, Варапаеўскі камбікармовы завод, дывановы камбінат, у 1966 г. – шэраг іншых прадпрыемстваў [2, арк.10], з 1967 г. – цэлыя галіны. Ажыццяўленне рэформы ў першыя гады надавала надзею на пазітыўнае перамены. Пераход на ўказаныя зверху ўстаноўкі суправаджаўся ўдасканаленнем структуры прадпрыемстваў: ствараліся эканамічныя службы, лабараторыі тэхніка-эканамічнага аналізу. Распрацоўваліся комплексныя планы пераходу на эканамічныя меры гаспадарання. У аддзелах, цэхах і брыгадах праводзілася растлумачальная работа аб сутнасці гасразліку і самафінансавання. Актыўна працавалі ў гэты час партыйныя камітэты. Пры гаркамах і райкамах партыі створаны тэхніка-эканамічныя саветы, саветы наватараў, клубы дзелавых сустрэч, рэгулярна праводзіліся "Дні майстра", і іншыя мерапрыемствы. Рэформа прывяла да ўдасканалення гаспадарчага механізма на прадпрыемствах, пашырала ініцыятыву рабочых, інжынерна-тэхнічных рабочых і служачых. Вытворчы каллектыў дывановага камбіната, які быў у ліку першых па ўвядзенні рэформы, стаў лепшым у сваёй галіне ў саюзным маштабе: віцебскія дываноўшчыкі больш за ўсіх у СССР здымалі прадукцыі з адзінкі абсталявання; 99,4% яе выпускалася першым гатункам. Прыбытак за 1966 г. тут склаў каля 7 млн. руб. [3, с. 13]. Па тым часе гэта былі значныя фінансавыя сродкі, якія магчыма было ўжыць на рост заработнай платы, змену састарэлага абсталявання на высокапрадукцыйнае і на развіццё іншых сацыяльных патрэб працоўных.

Рост прамысловай прадукцыі ішоў побач з павышэннем тэхнічнага ўзроуню вытворчасці. У гады 8-й пяцігодкі на прадпрыемствах вобласці ўведзенна ў дзеянне больш за 180 паточных механізаваных і аўтаматызаваных ліній, устаноўлена 10 тыс. адзінак новага абсталявання [4, арк.36]. Велізарныя зрухі адбыліся на аршанскім ільнокамбінаце. Тут было праведзена тэхнічнае пераўзбраенне. За 5 гадоў устаноўлена 608 адзінак найноўшага і мадэрнізавана 2 тыс адзінак абсталявання [5, арк. 3].

З мэтай стымулявання якасці прадукцыі з 1966 года ў краіне ўводзіцца дзяржаўная атэстацыя прадукцыі на Знак якасці. Першым ў вобласці такі Знак

Рэпазіторый ВГУ

атрымаў станок асобай дакладнасці мадэлі 3711 завода "Чырвоны барацьбіт"[6, арк. 14].

На пачатку 1971 г. прамысловыя прадпрыемствы вобласці, якія перайшлі на новую сістэму працы, выпускалі 98% агульнага аб'ёму прадукцыі. Іх прыбытак (важны рычаг павышэння эфектыўнасці вытворчасці і сацыяльнага стану насельніцтва) узрос удвая [7, арк. 14].

За кошт прыбытку прадпрыемствы фарміравалі фонды развіцця вытворчасці і ўдасканалення тэхнікі, матэрыяльнага заахвочвання работнікаў, сацыяльна-культурных мерапрыемстваў і жыллёвага будаўніцтва. Сярэдняя заработная плата рабочых і служачых узрасла за пяцігодку не меньш чым на 32% (з 80,9 руб. да 106,4 руб.) [8, с. 229]. Пры адсутнасці рэзкіх скачкоў цэн на тавары народнага спажывання гэта прывяло да значнага павелічэння даходаў насельніцтва. Ад гэтых падыходаў павялічвалася зацікаўленасць кожнага работніка ў паспяховай дзейнасці свайго прадпрыемства.

У цэлым аб'ём вытворчасці ў прамысловасці вобласці за 1966–1970 гг. раўняўся сярэднерэспубліканскаму. Ён узрос на 78–79% (для параўнання: у СССР прамысловая вытворчасць павялічылася толькі на 50%). Прадукцыйнасць працы была ў вобласці на 4% вышэй, чым у БССР (43%) [9, с. 237]. Як бачна, гэтаму важнейшаму паказчыку эфектыўнасці працы ў вобласці надавалася належнае значэнне.

Важкім быў уклад працоўных вобласці ў агульна-рэспубліканскія вынікі. На Віцебшчыне выпускалася 16,5 % валавой прадукцыі БССР. У тым ліку 43% металаапрацоўчых станкоў, 98% шаўковай тканіны, 78% панчошна-трыкатажных вырабаў, 78% дываноў і дывановых вырабаў, 100% прадукцыі нафтаперапрацоукі [10, с.18–19].

Заключэнне. Як бачна (аб гэтам сведчуць праведзеныя паказчыкі) на працягу 1966–1970 гг. гаспадарчая рэформа надала пэўны і відавочны імпульс эканамічнаму развіццю віцебскай вобласці. Яна развязала ініцыятыву калектываў, стымулявала развіццё вытворчых аб'яднанняў. Прадпрыемствы ў гэты час мелі прыбыткі, за кошт якіх станоўча вырашаліся аспекты сацыяльнага накірунку, пытанні тэхнічнага пераўзбраення, удасканалення арганізацыі працы. Дзейнасць прадпрыемстваў Віцебшчаны па павышэнні эфектыўнасці працы, асабліва на першапачатковам этапе, была заўважана ў рэспубліцы. Метадалогію ўкаранення гаспадарчай рэформы, як вопыт, які магчыма пераймаць, разгледзелі на рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі ў 1966 г. у Віцебску прадстаўнікі ўсіх тэрыторый Беларусі. У той жа час трэба заўважыць, што ў наступных пяцігодках, хаця і рабіліся захады прадоўжыць рэформу (1973, 1979 гг.), глыбокай распрацоўкі і ўкаранення яна не знайшла. Прынятыя меры аказаліся недастатковымі для карэнных эканамічных пераўтварэнняў. Гаспадарчы механізм у краіне і на месцах развіваўся па старым шляху цэнтралізаванага адміністрацыйна-планавага кіраўніцтва, што можна заўважыць прасачыўшы эфектыўнасць савецкай эканомікі, у параўнанні з эканомікай вядучых краін Захаду. Эканоміка Віцебскай вобласці выключэннем не з'яўлялася.

Спіс літаратуры

1. Гл.: Пастанову Пленума ЦК КПСС (1965 г.) "Аб паляпшэнні кіраўніцтва прамысловасцю, удасканаленні планавання і ўзмацнення эканамічнага стымулявання прамысловай вытворчасці / КПСС у рэзалюцыях і рашэннях з'ездаў, канферэнцый, пленумаў ЦК. Т.8. –М., 1972.
2. Дзяржаўны архіў Віцебскай вобласці (ДАВВ). Ф.1. – Воп. 117. – Спр. 18.
3. ДАВВ. Ф. 1. – Воп. 115. – Спр. 282.

Рэпазіторый ВДУ

4. ДАВВ. Ф. 1. – Воп. 122. – Спр. 3.
5. Вячэрні Мінск. 1971, 4 красавіка.
6. ДАВВ. Ф.1. – Воп. 117. – Спр. 18.
7. ДАВВ. Ф.1. – Воп. 122. – Спр. 3.
8. Народное хозяйство Белорусской ССР. Мн., 1970.
9. І. Мандрык. Гісторыя Беларусі (у кантэксце сусветнай гісторыі). Віцебск, 2009.
10. ДАВВ. Ф.1. – Воп. 122. – Спр. 75.

ФИЛОСОФСКАЯ КРИТИКА МОДЕРНА

И.Н. Паршуто
Витебск, УО «ВГУ им. П.М. Машерова»

Гуманитарная и социальная мысль рубежа XX–XXI веков очерчена спорами вокруг постмодерна. Ни одна из сфер названных областей познания не миновала дискуссий о постмодерне, о его влиянии, перспективах и последствиях. И поскольку об итогах говорить рано, продуктивнее обратится к истокам. Цель – анализ сущностных характеристик философии модерна.

Материал и методы. С целью достижения достоверности в рассмотрении поставленной проблемы были использованы материалы коллективных научных исследований, монографической литературы, периодических изданий.

Результаты и их обсуждение. Даже для непосвященных истоки постмодерна очевидны. Основой постмодерна является модерн, что явственно иллюстрирует сам постмодерн – в постоянном отрицании, отстранении и критике модерна. Следовательно, целостное понимание постмодерна возможно лишь в соотнесении с модерном. Это же относится и ко всем аспектам постмодерна, каждая его грань непостижима в полной мере без обращения к традициям модерна.

Вопрос о сути модерна не имеет однозначного ответа в силу многозначности термина. Дословно модерн (moderne) переводится с французского как «новый», «современный». И в этом кроется проблема многозначности термина. Термин модерн утвердился как самостоятельное понятие, определяющее стиль в искусстве, а также как период Нового времени или Современности. Поэтому чаще для акцентирования хронологического значения употребляется понятие «модернити» (от англ. modernity – современность). В данном докладе рассматривается модерн («современность») как философская проблема.

Согласно Ю. Хабермасу впервые модерн как «современность» был подвергнут детальному анализу Г. Гегелем [1., с. 10]. Именно с XIX века понятие модерна начинает активно включаться в философские изыскания, обсуждения и дискуссии. Со временем модерн становится комплексным понятием, включающим в себя различные идейные, ценностные и мировоззренческие ориентиры, определенную стратегию практической реализации.

Если в исследованиях И. Канта и Г. Гегеля проблема модерна проходит этапы становления и осмысления, то в философии XX века данная тема подвергается детальной критике. Последнее обусловлено историческим опытом, свидетельствующим как о положительном, так и отрицательном воздействии на социум комплексного, идейно насыщенного модерна.

Философская критика модерна весьма разнопланова и представлена в творчестве многих мыслителей XX века. Один из наиболее влиятельных исследователей модерна У. Бек заявляет о внутреннем идейном надломе модерна и о вступле-

Репозиторий ВГУ